

QUASI 22 ANYS DE «LA VALL DE VERÇ»

HISTÒRIA D'UNA REVISTA DE POBLE GENER 1979 – OCTUBRE 2000

ANTONI ANGUERA MÚRRIA

Membre de la Taula de Redacció de *La Vall de Verç* des del 1979

Dossier

Introducció

El que a continuació s'explica és la història, com diu el subtítol, d'una revista de poble. Humil i poqueta cosa, però orgullosa dels seus orígens i sense cap més pretensió que aquesta: continuar sent un vehicle de comunicació lliure entre els veïns de Sant Just Desvern. La Taula de Redacció sempre ha estat oberta a la participació de tothom, i mai no s'ha deixat de publicar un article o opinió.

Amb el pas d'aquests vint-i-dos anys d'història s'han viscut moments difícils, com en qualsevol altra entitat integrada per persones voluntàries. Avui, però, a Sant Just *La Vall de Verç* té un prestigi que s'ha guanyat a pols i és punt de referència per a una part important de la població. El comerç local ha estat fonamental amb el seu suport constant, ja que això ha permès una estabilitat econòmica a la revista.

La Vall de Verç neix tot just al final de la llarga dictadura franquista. Eren dies d'il·lusió en un futur que tots desitjàvem molt diferent dels anys passats. Hi havia ànsia de llibertat, de poder parlar i expressar-se. Des de moltes entitats culturals i associatives del país es treballava per canviar radicalment el present. El mes de març de 1979 hi hagueren eleccions generals, pocs dies després eren escollits els primers ajuntaments democràtics i a la primavera de l'any següent vam votar la formació del Parlament de Catalunya.

És en aquest context polític, quan encara tot estava per fer, que aparegué arreu de Catalunya un nombre molt important de publicacions de caràcter local de la mà, en molts casos, de persones integrades en aquelles entitats que abans citàvem. Eren publicacions modestes, molt modestes, modestíssimes la majoria, de periodicitat mensual, que pretenien ser la veu dels veïns.

1. El naixement i les primeres passes (gener de 1979 - març de 1985)

1.1. Gener de 1979

L'editorial del número 1 de *La Vall de Verç* deia: "Coincidint amb el començament d'any, tornem a engegar per tercera vegada la revista de l'Ateneu,

La Vall de Verç, núm. 1, gener 1979

però aquest cop amb un altre nom: La Vall de Verç [...] Després de setmanes de negociació amb la Junta s'ha arribat a l'acord que la revista passi a ser una secció més de l'Ateneu amb decisió pròpia i independentment de la Junta o qualsevol altre estament [...] estarà al servei de tothom que hi vulgui escriure [...]

La Vall de Verç és doncs, de fet, una nova etapa de la desapareguda revista *Ateneu* que havia resultat polèmica a partir del moment que decidí oferir informació general de la població sortint de l'esquema de butlletí de l'entitat. És per això, per evidenciar que es tracta d'un mitjà que vol traspassar els límits de l'edifici que li dóna aixopluc, que es decideix buscar un nom nou. Tanmateix, l'equip que porta endavant el projecte és, inicialment, el mateix que havia fet possible *Ateneu*.

Inicialment són 13 persones, 4 noies i 9 nois d'edats entorn de 20 a 25 anys, les que conformen la primera Taula de Redacció. La revista és elaborada totalment de forma artesanal i, no cal dir-ho, voluntària. Comença a repartir-se només als socis de l'Ateneu, però molt aviat es distribuirà de forma gratuïta per tot el poble. Les despeses d'impressió es cobreixen bàsicament de la publicitat local, comerciants que s'anuncien per mitjà de "militància social".

1.2. Sobre el nom de la revista

S'explica també en el número 1. Els mots «in Berce» utilitzats en el Testament de Moció (986) per designar el lloc on avui es troba Sant Just Desvern, evolucionà en les formes «Vico Verce» (1010), «de Verç» (1304, 1305, 1309) i «de Vers» (1305, 1496). La paraula *Desvern* apareix més tard, el 1562. Sembla, doncs, que l'origen del nom del poble no té res a veure amb el vern arbre. Amb *La Vall de Verç* es reivindica aquella toponímia més antiga.

1.3. El primer disseny

La compaginació del primer número és el resultat d'uns articles escrits a màquina, retallats i enganxats sense cap pretensió gràfica. Per al número següent, el 2, un nou col·laborador donarà a la revista una imatge que haurà de durar molts anys. Crea la capçalera del llapis amb quatre barres, fa els titulars i els requadres, i omple espais blancs amb dibuixos. Les pàgines són petites obres d'art. La portada s'imprimeix cada mes

en paper de diferents colors: marró, blau..., fins que el verd clar és escollit com a fix.

El desembre de 1979 s'incorporen a la Taula de Redacció dues persones amb moltes ganes de treballar. Aviat hi haurà millores notables en el funcionament i el resultat final. Els articles ja no es publiquen amb diferents tipus de lletra, ara tots s'escriuen amb la mateixa màquina, i s'utilitzen lletres enganxades per als títols en lloc de plantilles amb Rotring. A poc a poc es produeixen altres canvis entre els membres de la Taula.

La Vall de Verç inicia el que serà un llarg període d'estabilitat amb un gran equip. Fou un veritable *dream team* fent servir el qualificatiu esportiu, un equip d'unes deu persones amateurs però que es mantindrà estable i que comptarà amb diversos col·laboradors que sense l'obligació d'assistir a reunions treballaran aportant articles i fotografies mensualment.

1.4. El Primer Congrés de la Premsa Comarcal

El maig de 1981 es participa en el Primer Congrés de la Premsa Comarcal de Catalunya organitzat per la Diputació de Barcelona a Banyamars. Les jornades serveixen per intercanviar experiències entre els representants de 60 revistes locals. En aquell moment hi havia censades 187 publicacions a Catalunya. *La Vall de Verç* fou un dels socis fundadors de l'Associació de la Premsa Comarcal que es creà en el marc del Congrés. En el comunicat de cloenda es demanava la derogació definitiva de la Llei de premsa de 1966 (Llei Fraga), es reafirmava el dret a la llibertat d'expressió i es reclamava a les institucions un esforç màxim en la normalització del català.

El novembre del mateix any surt al carrer el primer exemplar de *La Vall de Verç*, el 31, amb compaginació d'impremta i una imatge totalment renovada; s'han acabat les portades verdes, comença el format DIN A4 i apareix un segon color a la portada. Continua el mateix preu que s'havia posat un any abans per a la venda als quioscos: 40 pessetes.

Parlant de preus, el gener de 1982 *La Vall de Verç* deixa de repartir-se gratuïtament entre els socis de l'Ateneu i l'Associació de Veïns, i s'inicia una campanya per subscriure-hi els socis de l'entitat, que malgrat la feina, dóna uns excel·lents resultats, ja que la pràctica totalitat dels socis de l'Ateneu accepten pagar per continuar llegint la revista.

La Vall de Verç, núm. 27, juny 1981

1.5. El cinquè aniversari

La primera efemèride a celebrar fou el número 50. El pastís que apareix en la portada d'aquest número ens el menjarem després de fer-li la foto. Però la primera "gran" celebració fou el gener de 1984, era el cinquè aniversari, cinc anys ja! Amb un sopar obert a col·laboradors, lectors i amics, i amb l'edició del llibre *Cinc anys d'informació. Protagonista Sant Just*, recordarem la petita història de la revista. El llibre era un resum de tots els números publicats amb un índex temàtic que permetia trobar qualsevol article de forma ràpida. Cal dir que la majoria de lectors col·leccionava *La Vall de Verç* des del primer número, com un petit tresor; el llibret tenia doncs força utilitat.

Després d'una festa sovint arriba la ressaca. Aquell gran equip de redactors es desfà a poc a poc; per diferents motius ho deixen, en poc més d'un any, quatre persones que hi havien dedicat moltes hores de treball. La crisi està servida.

2. La primera gran crisi (abril de 1985 - desembre de 1988)

2.1. Crida a la participació i tancament per tres mesos

No tot havien estat baixes a la Taula, també s'hi produïren algunes altes, però insuficients per mantenir la cita mensual amb els lectors. L'abril de 1985 des de l'editorial es fa una crida a col·laborar amb la revista. Després del número 71 de juny surt el 72 a l'octubre per anunciar el tancament per tres mesos: *Tres mesos és el termini en el qual aquesta Taula es compromet a discutir, reorganitzar i renovar la revista per fer-la sortir d'aquest estancament en el qual es troba.*

2.2. Una nova època

El gener de 1986 comença una nova època. Amb canvi d'imatge i, fins i tot, de nom —que perd l'article—, *Vall de Verç* comença novament a caminar amb un equip nou format per tres persones "veteranes" i cinc nous "fitxatges".

La crisi, però, tardarà a superar-se, perquè l'economia és del tot precària. Es retallen despeses: a l'abril la portada perd el segon color i al juny comença a aparèixer sense fotocomposició d'impremta. Es retorna als orígens amb compaginació artesanal.

2.3. A poc a poc, se surt del pou

No fou fàcil, però a poc a poc va anar millorant la situació. Tornen antics redactors. S'edita un número especial, el 86, l'abril de 1987, dedicat a la celebració del mil·lenari de Sant Just i el juliol de l'any següent s'arriba al número 100, efemèride que s'aprofita per anunciar la recuperació: *A hores d'ara estem convençuts que la revista està totalment consolidada i gaudeix del "favor del públic que ens llegeix" [...] cal fer un salt qualitatiu, ara que ja som adults i emprendre el camí de la "reconversió tecnològica"*. Torna a haver-hi un bon equip que ha demostrat continuïtat i uns col·laboradors de luxe. Es crea la figura de la secretaria de redacció per descarregar feines administratives als membres de la Taula; la persona que gestiona aquesta secretaria tindrà un petit "sou" en compensació del seu treball.

Els darrers mesos del 1988 serviran per enterrar del tot la crisi i pensar a celebrar el desè aniversari.

3. La recuperació és un fet. Consolidació d'una revista madura (gener de 1989 - gener de 1995)

3.1. El desè aniversari

La *Vall de Verç* de febrer de 1989 és un número especial per recordar i valorar els primers deu anys de vida, i fer una anàlisi del servei que s'ofereix; es diu a l'editorial que *el paper imprès és el millor mitjà de comunicació en un poble [...] som capaços d'esperar-nos modestament a la tauleta durant setmanes senceres, a l'espera que el nostre lector tingui temps i ganes de llegir-nos [...]*

Un "vell" redactor escrivia: *Arribar fins aquí ha estat realment una aventura [...] (els primers) van començar una mena de joc amb final incert [...] La confecció totalment artesanal donava com a resultat una publicació digna de ser feta pels alumnes d'una escola d'EGB. Però com ens ho passàvem de bé! [...] (després arribaren) els temps gloriosos. Molts i molt bons redactors, amb moltes ganes de pensar. Això durà uns anys [...] Uns se'n van i d'altres vénen. [...] les darreres incorporacions canvien la fesomia de la taula de redacció. Han passat crisis, dificultats, estètiques revolucionàries, involucionades per causa de la precària economia monetària. El que no hem economitat mai és el desig de seguir vius. Llàstima que no hi hagi més gent decidida a pujar al nostre tren [...]*

S'explicaven els comptes de la revista, l'important esforç inversor en la compra d'un ordinador per a tasques administratives i en preparació per a treballs de disseny. Es ressaltava que el 80% de les despeses estaven cobertes per ingressos propis, com una garantia d'independència, i es plantejava superar els 600 subscriptors. S'estimava que prop de dos mil santjustencs ens llegien cada mes. El pressupost d'aquell any era de 2 milions de pessetes.

3.2. Gran moviment de redactors i col·laboradors. Noves seccions

El mes de setembre de 1989 es recullen els fruits de la "renovació tecnològica", una nova compaginació gràcies a l'anunciat esforç informàtic. *Que ningú, però, ens demani que siguem el que no podem ser. Som una revista de poble i els nostres recursos són i seran limitats [...]*

Aviat començarà un nou moviment de redactors i de col·laboradors.

Desapareix la darrera pàgina de la revista dedicada a l'humor, confeccionada per dibuixants locals, en benefici de les col·laboracions del Centre d'Estudis (juliol de 1991) amb un repàs a esdeveniments passats. Neix *Sant Just Viu*, una guia de serveis editada per *Vall de Verç* (desembre de 1991).

S'enriqueix el contingut de la revista amb l'aparició de noves seccions fixes, d'opinió, de literatura, col·laboracions de Ràdio Desvern (emissora local), còmics...

3.3. Un altre renaixement. Fem quinze anys

El gener de l'any 1994 complim quinze anys i tornem a estrenar una nova imatge. Recuperem l'article per tornar a *La Vall de Verç*. Afegim un segon color en portada que anirà variant cada mes. A l'editorial es deia: *[...] ha esdevingut un punt de referència per a la historiografia local [...] el camí que ha seguit La Vall de Verç ha estat paral·lel a la d'altres revistes locals [...] aquests mitjans van néixer i d'altres van ressorgir amb els aires nous que donava la nova conjuntura política [...] al nostre país es practica una manera de fer periodisme de caire popular [...] els nous mitjans de comunicació local, com ara la televisió o la ràdio, no han estroncat la vida de la premsa escrita [...] tots els mitjans tenen cabuda i es complementen [...]*

Passarem tot un any en què la revista sortirà puntualment i sense problemes. La consolidació econòmica i amb un equip suficient ho fa possible. Encetem l'any 1995 amb més seccions noves, una reivindica el paper de les dones, una altra parla de meteorologia. El Centre d'Estudis comença a publicar una pàgina que mostra amb fotografies els canvis del poble.

4. Els darrers anys. Un relleu generacional en marxa (febrer de 1995 - octubre de 2000)

4.1. Els joves s'acosten a la revista

Les beques de col·laboració amb *La Vall de Verç* creen per assegurar la continuïtat de la revista. Quan els "vells" redactors comencen a cansar-se i cada cop els costa més mantenir l'obligació mensual (els anys no perdonen), es pensa de "fitjar" personal jove que a canvi d'una petita compensació econòmica (beca) tingui la responsabilitat d'omplir dues seccions que es consideren imprescindibles, les notícies socials i polítiques i els esports.

Aquest pas dona uns resultats excel·lents; entren a la redacció per aquest sistema, nois i noies amb noves il·lusions. Aquests joves provoquen l'entrada d'uns altres, arriba aire fresc i es deixen les finestres obertes perquè hi hagi bona ventilació.

4.2. Internet, d'adreça provisional a "La Vall de Verç" en línia

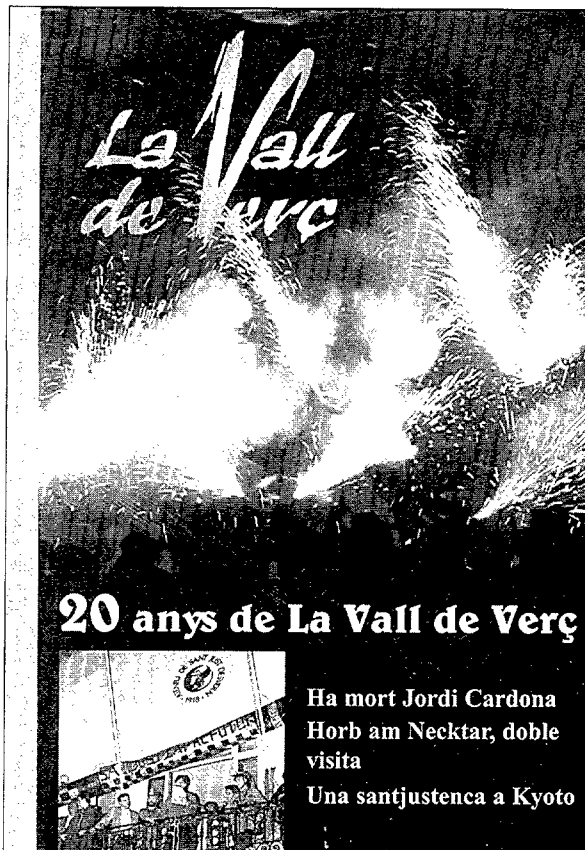
El novembre de 1996 fem pública una adreça provisional d'Internet per tal que qui ho vulgui pugui comunicar-se amb la revista. El mes de juny de 1997, encara que de forma modesta, ja es pot trobar una edició de *La Vall de Verç* a la xarxa; en l'editorial d'aquell número fèiem un paral·lelisme amb els inicis de la revista: [...] *vam néixer a l'entorn de l'actual marc legal que deixava enrere els anys de foscor del franquisme. [...] El número 1 de La Vall de Verç estava més a prop d'uns fulls clandestins que d'un mitjà de comunicació local. [...] sense perdre la frescor i la il·lusió dels primers anys us convidem a endinsar-vos en la nova era de la informació [...] Us convidem a connectar-vos a la xarxa [...] allà ens trobarem tots plegats a cada moment, però recordeu que cada mes tenim una cita en aquestes pàgines.*

4.3. Número 200. Portada a tot color!

Una portada especial, reproduint el quadre d'un col·laborador, fou la forma de celebrar, el mes de setembre de 1997, el número 200: [...] *en la portada d'aquell número (l'1) hi apareixia una fotografia de Can Ginestar [...] per a la portada del número 200 [...] es reproduïx també la façana d'aquest emblemàtic edifici. Aquesta coincidència ens permet emmarcar una reflexió sobre el paper d'una revista com la nostra. Una publicació local ha de ser conscient de les seves limitacions i que el seu veritable repte és la continuïtat. [...] La simple existència d'aquestes pàgines i d'una organització mínima que les possibilita és un èxit del qual tots en podem estar satisfets [...]*

4.4. Gener 1999. 20 anys! L'última revolució gràfica

Obra dels joves de la Taula, per al vintè aniversari estrenem la darrera imatge de la revista. Portades sempre a tot color, nou anagrama i nova compagiació.

La Vall de Verç, núm. 224, novembre/desembre 1999

Es prepara una sèrie d'actes durant l'any per celebrar els vint anys de *La Vall de Verç*. Hi haurà sopar de celebració i el pregó de les Festes de Tardor el compartirem amb el GERP (grup d'espeleologia), que celebra trenta anys.

4.5. Nova organització. El recanvi generacional es materialitza

A partir del mes d'octubre de 1999 l'organització de la revista canvia. Es crea un consell de redacció que té la responsabilitat directa de la confecció de la revista i que està format per cinc joves a més d'un incombustible "vell". I un consell editor que el formen tot el Consell de Redacció junt amb la resta d'antics redactors, amb funcions de suport i supervisió.

Amb aquesta fórmula hem arribat fins al dia d'avui, encara que a hores d'ara no tot són flors i violes, i caldria trobar la col·laboració d'alguna persona més. La història, sortosament per a *La Vall de Verç*, es repeteix. Tant de bo ho faci molts altres cops.

5. Reflexions finals

5.1. Hem fet història

Sense adonar-nos-en hem fet història. *La Vall de Verç* és la publicació més antiga d'informació general i de major continuïtat que mai s'ha publicat al poble de Sant Just Desvern. Només el butlletí SEAS (de la secció excursionista de l'Ateneu) ens guanya en veterania.

En els quasi vint-i-dos anys de vida hi ha recollida bona part de l'evolució de Sant Just des de 1979 fins avui. A les seves pàgines trobem els resultats de totes les convocatòries electorals, la política local, els personatges, l'esport, l'opinió dels veïns... *La Vall de Verç* és una eina de consulta obligada per entendre el pasat recent.

5.2. Voluntarisme. Independència econòmica

La Taula de Redacció sempre ha estat oberta a qui hi ha volgut participar. Confiar en el treball voluntari per subsistir implica veure's immers cíclicament en períodes de crisi. La gent "es crema" al cap d'un temps i cal que algú ens substitueixi. Tanmateix, el voluntarisme dóna garanties d'independència.

El pressupost actual de *La Vall de Verç* és d'aproximadament 4 milions de pessetes l'any. Els ingressos provenen en un 75% de fonts pròpies, subscriptors i publicitat, bàsicament. L'Ajuntament ens subvenciona amb 775.000 pessetes i la Generalitat amb 265.000.

...ja és vella la discussió sobre quin ha de ser el paper que la revista ha de jugar [...] a la taula de redacció ha estat sempre majoritària la posició que ha defensat que s'ha de mantenir i reivindicar la seva condició de revista de TOTS els santjustencs, i que, per tant, ha d'evitar la identificació amb cap grup

social, polític o cultural [...] cal equilibri per mantenir un sentit crític de la realitat [...] i cal també equilibri entre el desig d'interessar a tothom i acceptar que Vall de Verç és, en gran mesura, d'aquell qui escriu, ja sigui des de la taula o des de fora [...] (De l'editorial de juny de 1991.)

5.3. Dedicat a tots els qui hi han col·laborat

En un article publicat el novembre de 1999 es recorda: *[...] Si aquesta activitat arriba a la xifra de 223 edicions de La Vall de Verç, en 20 anys, és que la cosa ha funcionat i que té corda per molts anys més. Les persones que han fet possible l'edició de La Vall de Verç no són anònimes. Els seus llocs de responsabilitat, precedits d'una voluntat a prova de bomba en alguns casos i un esmerçar d'hores que farien fondre els rellotges a l'estil Dalinià, han estat molt diverses [...] Tot un petit exèrcit local de voluntaris [...] Si hi són tots, i no ens hem descomptat, en sumem 127 [...]*

127 persones de tots els oficis, així, encara que *La Vall de Verç* podia ser una escola de periodistes, no ho ha estat; molt pocs han fet carrera fins ara. La motivació per participar obeeix a sentir-se del poble i col·laborar en la seva vida associativa com en qualsevol altra entitat.

Fer notar, per acabar, que encara que la llista de redactors i col·laboradors és tan àmplia, un petit nucli s'ha mantingut present al llarg de quasi tota la història de la revista. I, entre aquests, dues persones hi han estat pràcticament sempre.

Felicitem-nos tots plegats d'aquest miracle mensual que és l'aparició de *La Vall de Verç* i dediquem també aquest èxit a les nostres companyes i companys que han suportat el treball de casa mentre nosaltres marxàvem a les reunions a l'Ateneu.